

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 8 października 1935 r. 1378.

T r e ś ć n u m e r u :

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Dział. Str.

1. Powrót posła niemieckiego.-	I.	1.
2. Sprawa stosunków litewsko-niemieckich.-	"	"
3. Przyjazd lotewskich ministrów.-	"	"
4. Przyjazd prof.Mandelstamma.-	"	"
5. Przyjazd nowego posła włoskiego.-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENWĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

6. "L.Aidas" o bezpieczeństwie Litwy.-	III.	"
7. Zjazd"Młodej Litwy".-	"	"

K r o n i k a .

8. Zjazd prezesów narodowców.-	"	2.
9. Zlikwidowanie partyj opozycyjnych.-	"	"
10. Sprawa wzmocnienia propagandy narodowców na Litwie.	"	"
11. Sprawa wypadków w Suwalszczyźnie.-	"	"

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

12. "L.Aidas" o Sejmiku kłajpedzkim.-	VII.	3.

K r o n i k a .

13. Przysięga posłów Sejmiu kłajpedzkiego.-	"	"
14. Dymisja prezesa Dyrektorjatu.-	"	"
15. Przemówienie Gubernatora kłajpedzkiego w związku z otwarciem Sejmiu.-	"	"

x

x

x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. POWRÓT POSŁA NIEMIECKIEGO. Prasa ryska z 4.XI.1935 r.: 3 listopada powrócił z Berlina, gdzie konferował z Hitlerem, poseł niemiecki w Kownie Zechlin. /A-6/. P.

2/. SPRAWA STOSUNKÓW LITEWSKO-NIEMIECKICH. "L.Aidas" z 5.XI.1935 r.: Według twierdzeń "Pehdeja Brihdi", rząd litewski dąży obecnie do normalizacji stosunków z Niemcami zgodnie z obietnicami, jakie uczynił sygnatarjuszom konwencji kłajpedzkiej w kwestji doprowadzenia do współpracy między Dyrektorjatem a nowow wybranym Sejmikiem. Gdyby jednak współpraca Sejmiku z litewskim Dyrektorjatem stała się niemożliwa, sprawa Kłajpedy - zdaniem dziennikarza ryskiego - przybrać może znowu inny obrót. /A-6/2/

3/. PRZYJAZD ŁOTEWSKICH MINISTRÓW. "L.Aidas" z 5.XI.35 r.: Jak donoszą, na obchody łotewskiego święta narodowego w Kownie i w Szawlach przybędą wyżsi dostojnicy państwowi z Łotwy. Do Szawel ma przybyć wiceminister spraw wewnętrznych Berzinsz. /A-7/.

4/. PRZYJAZD PROF.MANDELSTAMMA. "L.Aidas" z 5.XI.1935 r.: Ma przybyć do Kowna w celu wygłoszenia kilku odczytów znany paryski profesor prawa międzynarodowego Mandelstamm. /A-14/. P.

5/. PRZYJAZD NOWEGO POSŁA WŁOSKIEGO. "L.Aidas" z 5.XI.35.: 4 listopada r.b. przybył do Kowna nowy minister pełnomocny i poseł włoski Franzoni. Dotychczasowy poseł Amadori w tych dniach uda się na nową placówkę dyplomatyczną. Pisma donoszą, że po wyjeździe posła włoskiego Amadori, dziekanem korpusu dyplomatycznego w Kownie zostanie poseł sowiecki Kerski. /A-14/. P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

6/. "LIETUVOS AIDAS" O BEZPIECZEŃSTWIE LITWY. "L.Aidas" Nr.260 z 5.XI.1935 r. Art.p.t. "Bądźmy przygotowani". Streszczenie: Litwini winni dążyć do tego, by cały naród był przygotowany do obrony. W związku z tem wyłoniła się potrzeba stworzenia funduszu broni. Poza tem należy dbać o dyscyplinę wewnętrzną, duchową, gdyż wróg najczęściej dąży do rozłamu w wewnętrznym życiu narodu. Świadczą o tem chociażby ostatnie wypadki na Litwie. Litwini powinni czuwać i wzmacniać swą odporność moralną. /C-34/.

7/. ZJAZD "MŁODEJ LITWY". "L.Aidas" z 4.XI.1935 r.: Dnia 3 listopada odbył się zjazd "Młodej Litwy" w Kownie. Pierwszy wygłaszał przemówienie wódz "Młodolitwinów" adw.Grebliauskas, w którym m.in. rzucał hasła: "Naszym hasłem jeden naród - jeden wódz". "Potrafiemy sprzeciwić się tym, którym autorytet naszych wodzów się nie podoba". "Młoda Litwa" jest nie tylko moralną, lecz i fizyczną podporą rządu".

Następnie głos zabierał premier Tubelis, który oświadczył, że pod sztandarem "Młodej Litwy" zrzeszyło się 40 tys.młodzieży i ludzi dojrzałych i że jest przekonany, iż związek osiągnie najwyższy cel, jakim jest wolna Litwa, zjednoczony naród, własna kultura narodowa i silna jednostka.

Po Tubelisie przemawiali wodzowie z różnych okręgów. Wódz z Poniewieża omawiał głównie stosunki z duchowieństwem, wódz z Suwalszczyzny - rozruchy chłopskie /"My Młodolitwini rozpoczęliśmy łapanie podżegaczy i sporo ich znalazło się w rękach policji"/, wódz ze Żmudzi wyraził podziękowanie rządowi za rozpoczęcie "czystki" w niektórych M-stwach, zaś wódz "Santary" z Kłajpedy oświadczył m.in. że podstawą określenia narodowości nie mogą być przekonania, częstokroć zmienne, lecz tylko pochodzenie i krew. Wychoząc z tego założenia niema w Kraju Kłajpedzkim żadnych "Memelaenderów", lecz tylko Litwini i mała grupka Niemców. Według krwi i pochodzenia w Sejmiku jest Litwinów nie 6, lecz co najmniej 15-stu.

Następnie zjazd powziął rezolucje następujące: 1. zamknięcie w szkołach powszechnych organizacyj "Aniołków", uprawiających agitację polityczną; 2. likwidacja działalności "Atejtininków" w szkołach; 3. w wyższych uczelniach musi panować troska o naukę oraz światopogląd państwowo-narodowy; 4. wszystkie organizacje winne być połączone pod jednym kierownictwem wodza narodu; 5. organizacje

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ

1. POŁOŻENIE POLITYKI ZAGRANICZNEJ. Wskazywanie na to, że Polska jest państwem demokratycznym i socjalistycznym, a nie państwem imperialistycznym, jest podstawą polityki zagranicznej. Wskazywanie na to, że Polska jest państwem demokratycznym i socjalistycznym, a nie państwem imperialistycznym, jest podstawą polityki zagranicznej.

2. PRZYKŁADY POLITYKI ZAGRANICZNEJ. Wskazywanie na to, że Polska jest państwem demokratycznym i socjalistycznym, a nie państwem imperialistycznym, jest podstawą polityki zagranicznej. Wskazywanie na to, że Polska jest państwem demokratycznym i socjalistycznym, a nie państwem imperialistycznym, jest podstawą polityki zagranicznej.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WNETRZYN

1. PRZYKŁADY POLITYKI WNETRZYN. Wskazywanie na to, że Polska jest państwem demokratycznym i socjalistycznym, a nie państwem imperialistycznym, jest podstawą polityki zagranicznej. Wskazywanie na to, że Polska jest państwem demokratycznym i socjalistycznym, a nie państwem imperialistycznym, jest podstawą polityki zagranicznej.

młodzieżowe opozycyjne /"Pavasaris", "Jaunimecziai"/ winne być zlikwidowane lub też muszą iść z ruchem narodowym i życiem Litwy; 6. resztki chadecji, ludowców i S.D. muszą być zlikwidowane; 7. członkowie kółek powinni być wychowywani w duchu idealistycznym; 8. nie należy wypłacać księżom pensyj, które idą na walkę z rządem narodowym; sumy te byłoby sprawiedliwiej wypłacić nauczycielom szkół powszechnych; 9. urzędnikami państwowymi mogą być tylko aktywni współpracownicy akcji narodowej; 10. należy organizować i wychowywać w duchu narodowym Litwinów w Litwie i poza jej granicami; 11. należy walczyć z burzycielami jedności narodowej; 12. wszystkie stanowiska w życiu państwowym, stypendja i t.d. winne być powierzane studentom narodowo nastrojonym; 13. Wilno jest stolicą Litwy. Nie ma na świecie siły, która zmusiłaby Litwinów do wyrzeczenia się Wilna. Przez wieki Litwin będzie kładł głowę za Wilno; 14. Kraj Kłajpedzki, Mała Litwa, ziemia od wieków zamieszkała przez Litwinów. Każdy "Młodolitwin" będzie walczył za jedyny litewski rozwijający się port; 15. Należy w jeszcze szybszem tempie litwinizować miasta Rzemiosłem, przemysłem, handlem musi zawładnąć coraz większa ilość Litwinów. Gdy Litwin będzie materialnie silny, podniesie się i jego kultura duchowa; 16. wszystkie instytucje rządowe, wydające pożyczki i zapomogi, winny ich udzielać wyłącznie rolnikom-Litwinom, mającym poglądy narodowe.

Po rezolucjach przybył na zjazd prezydent Smetona, który wygłosił przemówienie, w którym m.in. powiedział: W Litwie szerzył się ostatnio niepokój, które nie pominęły "Młodych Litwinów", mając nastrój. Słonecznych dni było w r.b. na Litwie mało. Ze strony zachodniego sąsiada sypały się, jak z rogu obfitości, wszelkie fałsze i plotki, pogrożki i wymysły. Poruszyły się też opozycyjne resztki partij sejmowych. Był to jakby umówiony krok wrogów wewnętrznych i zagranicznych. Posypały się oszczerstwa na rząd i poszczególne jednostki. Wśród rolników suwalskich wszczęto ruchawkę, akurat w chwili wyborów kłajpedzkich. Wprawdzie wieś nie poddała się jądru, lecz niekulturalny strejk rolników uczynił wiele złego: zginęło kilku ludzi, zepsuto wybory kłajpedzkie, poniżono imię Litwy zagranicą. Plotki, fałsze, oszczerstwa są gorsze od gazów trujących. Należy je przeto demaskować. "Młoda Litwa" ma wrogów z prawicy i lewicy zaczynając od partij sejmowych, a kończąc na komunistach. Musi więc bronić się i pracować. Zadaniem "Młodej Litwy" jest wychowanie lepszego, szlachetniejszego i sumienniejszego społeczeństwa. A więc do pracy. /C-34/. P.

K r o n i k a .

8/. ZJAZD PREZESÓW NARODOWCÓW. "L.Aidas" z 5.XI.1935 r.: Dnia 2 listopada odbył się zjazd powiatowych prezesów związku narodowców. W obradach zjazdu wzięli również udział premier Tubelis, min. Spraw Wewnętrznych Czaplikas, min. Sprawiedliwości Szylingas oraz dowódca "Szaulisów" płk. Saladzius. Zjazd jednogłośnie stwierdził, że aprobuje i pochwala: 1. wydawane obecnie ustawy o organizacjach i prasową, 2. słuszne i surowe reagowanie na zgubną działalność grup opozycyjnych, 3. uskutecznienie zjednoczenia organizacji narodowców i wzmoczenie propagandy, 4. ustalenie ścisłej współpracy zjednoczonych organizacji narodowych ze wszystkimi organami władz od najwyższych do najniższych, 5. wzmocnienie uświadamienia ideologii narodowej, 6. rozpowszechnienie zbiórki ofiar na fundusz uzbrojenia. /C-6/.

9/. ZLIKWIDOWANIE PARTIJ OPOZYCYJNYCH. Prasa ryska z 8.XI. 1935 r.: Z ROZPORZĄDZENIA KOMENDANTA M.KOWNA I POWIATU Z 7 LISTOPADA R.B. ZAMKNIĘTE ZOSTAŁY WSZYSTKIE POLITYCZNE PARTJE NA LITWIE, W TEJ LICZBIE PARTJA CHRZEŚCIJAŃSKIEJ DEMOKRACJI, SOCJALDEMOKRACJI I LAUDININKÓW.

PRASA LOTEWSKA PODAJE, ŻE PO ROZWIĄZANIU PARTIJ OPOZYCYJNYCH NALEŻY OCZEKIWAĆ, IŻ RZĄD ZASTOSUJE OSTRE REPRESJE W STOSUNKU DO PRASY OPOZYCYJNEJ I NIE COFNIE SIĘ PRZED ZAWIESZENIEM DZIENNIKÓW. W NAJBLIŻSZYCH DNIACH OPUBLIKOWANA MA BYĆ USTAWA PRASOWA, PRZEWIDUJĄCA ODPOWIEDZIALNOŚĆ REDAKTORÓW ZA TREŚĆ REDAGOWANYCH PRZECZ NICH GAZET. PRAWDOPODOBNIENIE NASTĄPI RÓWNIEŻ ZLIKWIDOWANIE ORGANIZACJI MŁODZIEŻY, POZOSTAJĄCEJ POD WPLYWEM CZYNNIKÓW OPOZYCYJNYCH. /C-6/5/.

10/. SPRAWA WZMOCNIENIA PROPAGANDY NARODOWCÓW NA LITWIE. "L.Naujenos" z 5.XI.1935 r. omawiając ostatnie zjazdy narodowców wyrażają pogląd, że podjęte zostaną nowe poczynania, zmierzające do wzmocnienia propagandy narodowców. Prócz rozszerzenia działalności "Elty" przez dodanie informacji z życia kraju, będzie utworzony aparat propagandy, działający nie tylko przez prasę, lecz również drogą wydawnictw; broszur, plakatów, odezw oraz przemówień przez radio lub na zjazdach i zgromadzeniach. /C-6/6 /.

11./ SPRAWA WYPADKÓW W SUWALSZCZYŹNIE. "L.Aidas" z 5.XI.1935 r.: Śledztwo w sprawie wypadków w Suwalszczyźnie ma się już ku końcowi. Kilka spraw zostało przekazanych prokuraturze wojskowej. /C-4/5/.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

12/. "LIETUVOS AIDAS" O SEJMIKU KŁAJPEDZKIM. "L.Aidas" Nr. 262 z 6.XI.1935 r. Art.p.t. "Zebranie się Sejmiu Kłajpedzkiego". Streszczenie:

6 listopada aktem Gubernatora kłajpedzkiego zwołany został nowy Sejmik kłajpedzki. Ze względu na wielkie zainteresowanie, jakie wywołały w Europie wybory do Sejmiu i rolę, jaką sprawę kłajpedzką zaczęły w ostatnich czasach odegrywać w stosunkach litewsko-niemieckich, posiedzenia Sejmiu zwróca na siebie, należy sądzić, uwagę opinii zagranicznej.

Przedewszystkiem chodzi o to, czy nowy Sejmik będzie pracował i czy przyłoży się do unormowania sytuacji na obszarze Kłajpedy. Wszystko zależeć będzie od tego, czy nowy Sejmik zechce kierować się wyraźnymi postanowieniami statutu kłajpedzkiego i czy uświadomi sobie wypływające z tego statutu konieczności. O ile nowi ludzie, którzy zasiadają w Sejmiu kłajpedzkim nie będą się oglądać na zagranicę i będą przestrzegali lojalności nie tylko w słowach lecz również i w czynach, w takim razie od Sejmiu można będzie oczekiwać naprawienia błędów, wyrządzanych przez Sejmiu poprzednie.

Rząd litewski zdecydowany jest nadal współpracować z autonomicznymi urzędami obszaru kłajpedzkiego dla dobra Kłajpedy i całego państwa. Rząd litewski popierać będzie wszystkie posunięcia nowej instytucji autonomicznej, przeznaczonej do wykonywania statutu kłajpedzkiego. Jednak rząd litewski ze swej strony domagać się będzie, by wykonywanie to nie było jednostronne. Autonomia nie powinna być parawanikiem dla poczynąń skierowanych przeciwko suwerenności litewskiej na obszarze Kłajpedy. O ile się z takimi poczynaniami rząd litewski zetknie zagrozi się im drogę przy pomocy całego autorytetu państwowego.-

Spodziewać się należy, że po smutnych doświadczeniach przeszłości nowy Sejmik potrafi znaleźć słuszną wskazaną przez statut kłajpedzki drogę. /E-9/.

K r o n i k a .

13/. PRZYSIĘGA POSŁÓW SEJMIKU KŁAJPEDZKIEGO. Prasa ryska z 8.XI.1935 r.: 6 listopada odbyła się w Kłajpedzie pierwsze posiedzenie wybranego niedawno nowego Sejmiu kłajpedzkiego. W posiedzeniu wzięło udział 29 posłów. Gubernator kłajpedzki Kurkauskas wystąpił z przemówieniem na temat zadań Sejmiu i jego obowiązków. Następnie wszyscy posłowie złożyli przewidzianą w ustawie przysięgę. /E-9/.

14/. DYMISJA PREZESA DYREKTORJATU. Prasa ryska z 8.XI.35 r.: Dnia 5 listopada prezes Dyrektorjatu kłajpedzkiego Bruwelajtis złożył Gubernatorowi Kurkauskasowi podanie o dymisję. Gubernator przyjął dymisję i polecił p.Bruwelajtisowi pełnienie funkcji prezesa do czasu utworzenia nowego Dyrektorjatu. /E-2/. P.

15/. PRZEMÓWIENIE GUBERNATORA KŁAJPEDZKIEGO W ZWIĄZKU Z OTWARCIEM SEJMIKU. "L.Aidas" z 7.XI.1935 r.: Gubernator Kurkauskas wygłosił w związku z otwarciem Sejmiu kłajpedzkiego przemówienie, w którym oświadczył, że gospodarczy dobrobyt Kłajpedy wiąże się ściśle z dobrobytem całego państwa litewskiego.- Dalej Gubernator oświadczył, że rządowi lit. jednakowo leżą na sercu wszyscy lojalni obywatele. /E-9/. P.

VII. APPENDIX